SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 582/2012-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. decembra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť M. M., S., t. č. vo väzbe, právne zastúpeného advokátom JUDr. M. K., V., vo veci namietaného porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove č. k. 5 Tpo 1004/2012-130 z 9. októbra 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. M. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. novembra 2012 doručená sťažnosť M. M., S., t. č. vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 Tpo 1004/2012-130 z 9. októbra 2012.

Zo sťažnosti vyplýva:

«Sťažovateľ bol uznesením Okresného súdu Humenné zo dňa 18.3.2012 sp. zn. 0Tp 13/ 2012 podľa § 71 ods. 1 písm. a/, b/, c/ Tr. por. vzatý do väzby.

Krajský súd v Prešove uznesením zo dňa 11.4.2012 sp. zn 6Tpo 2/2012 ponechal sťažovateľa vo väzbe z dôvodu uvedeného v § 71 ods. 1 písm. a/, c/ Tr. por..

Podaním zo dňa 10.8.2012 sťažovateľ požiadal Okresnú prokuratúru v H. o prepustenie na slobodu. Pretože jeho žiadosti nebolo vyhovené, vec bola postúpená Okresnému súdu v Humennom. Prijatie sťažovateľovej žiadosti vzbudzuje určité pochybnosti, pretože dátum prevzatia je bez ďalšieho vysvetlenia upravovaný.

Na základe žiadosti obvineného o prepustenie z väzby na slobodu Okresný súd Humenné uznesením zo dňa 19.9.2012 sp. zn.: 0TP 13/2012 obvineného prepustil z väzby na slobodu.

Súčasne podľa § 76 ods. 3 Tr. por. zamietol návrh prokurátora na predĺženie lehoty väzby. ...

Krajský súd v Prešove uznesením zo dňa 9.10.2012 č. k. 5 Tpo 1004/2012-130- podľa § 194 ods. 1 písm. a/ Tr. por. na podklade sťažnosti okresného prokurátora zrušil uznesenie Okresného súdu Humenné sp. zn. 0 Tp 13/2012 zo dňa 19.9.2012 v celom rozsahu.

Podľa § 79 ods. 3 Tr. por. žiadosť M. M., bytom S. (ďalej len „sťažovateľ“) o prepustenie z väzby zamietol.

Podľa § 80 ods. 1 písm. b/ Tr. por. písomný sľub sťažovateľa, ako náhradu za väzbu neprijal.

Podľa § 76 ods. 3 Tr. por. predĺžil lehotu väzby u sťažovateľa do 16.2.2013. ...

Postup okresnej prokuratúry pri rozhodovaní o žiadosti sťažovateľa a je v rozpore s ustanovením § 2 ods. 6 druhá veta Tr. por. a § 79 ods. 3 Tr. por.

V zmysle § 2 ods. 6 veta druhá Tr. por. orgány činné v trestnom konaní a súdy sú povinné väzobné veci vybavovať prednostne a urýchlene. Citované zákonné ustanovenie zakotvuje zásadu prednostného a urýchleného vybavovania väzobných vecí, z ktorej vyplýva povinnosť orgánov činných v trestnom konaní a súdu vo veciach, v ktorých je obvinený

stíhaný väzobné, konať a rozhodnúť prednostne pred vecami, v ktorých sú obvinení na slobode, a to čo s najväčším urýchlením, samozrejme v súlade s náležitým zistením skutkového stavu.

Podľa ustanovenia § 79 ods. 3 Tr. por. obvinený má právo kedykoľvek žiadať o prepustenie na slobodu. Ak v prípravnom, konaní prokurátor takej žiadosti nevyhovie, predloží ju bez meškania so svojím stanoviskom a s návrhom na rozhodnutie sudcovi pre prípravné konanie, o čom upovedomí obvineného a jeho obhajcu. O takej žiadosti sa musí bez meškania rozhodnúť. Ak sa žiadosť zamietla, môže ju obvinený, ak v nej neuvedie iné dôvody, opakovať až po uplynutí tridsiatich dní odo dňa, keď rozhodnutie o jeho predchádzajúcej žiadosti nadobudlo právoplatnosť.

Z vyššie citovaných zákonných ustanovení jednoznačne vyplýva, že v prípravnom konaní má aj prokurátor povinnosť rozhodnúť o žiadosti o prepustenie z väzby čo najrýchlejšie. ...

Z hľadiska dodržania požiadavky rýchlosti rozhodovania o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu možno nepochybne konštatovať, že okresná prokuratúra postupovala ústavne a zákonne neakceptovateľným spôsobom, čo má za následok porušenie práva sťažovateľa podľa článku 5 ods. 4 Dohovoru, čl. 17 ods. 2, ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky, a nepochybne i porušenie ustanovení § 2 ods. 6 Tr. por. a § 79 ods. 3 Tr. por.. Neexistoval žiaden objektívny dôvod, či prekážka brániace prokurátorovi preskúmať dôvodnosť ďalšieho trvania väzby sťažovateľa v primeranej lehote.

Z celkovej doby trvania konania o žiadosti sťažovateľa, už samotný čas spotrebovaný na okresnej prokuratúre v trvaní cca 30 dní vybočuje z lehôt, ktoré Ústavný súd Slovenskej republiky a Európsky súd pre ľudské práva považuje za zodpovedajúce a prijateľné. Takýto postup nemožno považovať za urýchlený v zmysle čl. 5 ods. 4 Dohovoru i § 2 ods. 6 veta druhá Tr. por., a už vôbec nie za taký, ktorý by zodpovedal pojmu „bez meškania“ ustanoveného v § 79 ods. 3 Tr. por.. ...

Krajský súd v Prešove v napadnutom uznesení sa neriadil dôsledne... zákonnými ustanoveniami a publikovanými rozhodnutiami súdov, vrátane Ústavného súdu tak, ako to urobil okresný súd.»

Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd vo veci vydal tento nález:

„Krajský súd v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 5Tpo 1004/2012 porušil základné práva sťažovateľa na osobnú slobodu uvedené v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo na slobodu podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Uznesenie Krajského súdu v Prešove zo dňa 9.10.2012 č. k. 5Tpo 1004/2012-130- zrušuje.

Prepúšťa sťažovateľa ihneď na slobodu.

Sťažovateľovi priznáva náhradu trov právneho zastúpenia, ktorú je Krajský súd v Prešove povinný vyplatiť jeho právnemu zástupcovi do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodu, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podstatou sťažnosti je námietka sťažovateľa, že krajský súd nedostatočne vyhodnotil okolnosti, ktoré odôvodňovali vyhovenie jeho žiadosti o prepustenie z väzby.

Ústavný súd poukazuje na to, že nie je tzv. „ skutkovým súdom“, teda súdom, ktorý by vykonával dokazovanie na zistenie skutkového stavu, ak by malo ísť o dokazovanie, ktoré by malo nahradiť dokazovanie nevykonané všeobecnými súdmi.

Vo väzobných veciach platí, že skúmanie primeranosti určenej lehoty väzby prináleží predovšetkým všeobecným súdom. Na tento účel im patrí preskúmať všetky okolnosti spôsobilé potvrdiť alebo vyvrátiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho so zreteľom na prezumpciu neviny výnimky z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť ich v rozhodnutiach o väzbe. Predovšetkým na základe dôvodov uvedených v týchto rozhodnutiach (prípadne aj na základe nesporných skutočností uvedených obvineným v jeho žiadostiach) ústavný súd zisťuje, či boli, alebo neboli porušené označené články ústavy a dohovoru (mutatis mutandis Toth c. Rakúsko z 12. decembra 1991).

Krajský súd okrem iného v dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol:

„Taktiež bola splnená aj podmienka uvedená v § 76 ods. 2 Tr. poriadku, podľa ktorého ustanovenia základná lehota väzby v prípravnom konaní je sedem mesiacov

a prokurátor je povinný prepustiť obvineného na slobodu najneskôr v posledný deň tejto lehoty, ak nepodá najmenej 20 pracovných dni pred jej uplynutím obžalobu, návrh na schválenie dohody o vine a treste alebo sudcovi pre prípravné konanie návrh na predĺženie tejto lehoty.

Z predloženého spisu plynie, že lehota väzby začala u obvineného plynúť dňa 16.03.2012, čo je konštatované už vyššie, a teda základná lehota väzby v trvaní sedem mesiacov uplynie dňa 16.10.2012. Návrh na predĺženie lehoty väzby u obvineného M. M. bol podaný prokurátorom dňa 10.09.2012, t. j. 25 pracovných dní pred uplynutím základnej lehoty väzby, ktoré zistenie odôvodňuje vyhodnotiť podanie návrhu prokurátorom včas.

S poukazom na tieto zistenia sťažnostný súd vyvodil záver o splnení formálno-procesných podmienok pre rozhodovanie o väzbe.

V ďalšom sa sťažnostný súd zaoberal materiálnymi podmienkami väzby, ktoré sú vymedzené v § 71 ods. 1 písm. a/, c/ Tr. poriadku, keďže z uvedených dôvodov bol obv. M. M. vzatý do väzby.

Sudca pre prípravné konanie v napadnutom uznesení vyslovil záver, že doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú, že skutok, pre ktorý je trestné stíhanie vedené, bol spáchaný, má znaky vyššie špecifikovanej trestnej činnosti, pričom existuje dôvodné podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený M. M., a konkrétne okolnosti, ktoré odôvodňujú existenciu dôvodov ďalšieho trvania väzby obvineného v zmysle uznesenia Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Tpo/2/2012 zo dňa 11.04.2012, naďalej trvajú. ...

... chronológia vykonávaných úkonov preukazuje, že vyšetrovanie je vedené s osobitnou starostlivosťou, keďže vyšetrovateľ vykonával úkony priebežne, pričom obvinený M. L. navrhol prostredníctvom svojho obhajcu jeho vec vylúčiť na samostatné konanie dňa 25.6.2012 práve z dôvodu, že vyšetrovanie veci obv. M. M. bráni ukončeniu vyšetrovania v jeho veci, keďže sa vedie spoločné konanie. Aj táto skutočnosť poukazuje na to, že obv. M. M. svojím postojom po tom, čo bolo o ním vznesenej námietke voči osobe jedného zo znalcov pribratých do konania, právoplatne rozhodnuté, predĺžil vyšetrovanie v danej veci. Sťažnostný súd s poukazom na procesný postup vyšetrovateľa a prokurátora vo vzťahu k vznesenej námietke voči osobe znalca totiž zastáva názor, že obvinený nie je osobou, ktorá by mala právo vyberať si znalca, ktorý bude vyšetrovať jeho duševný stav, a preto po rozhodnutí o ním vznesenej námietke sa mal podrobiť znaleckému vyšetreniu. Ak

tak neurobil, vlastným postojom predĺžil vyšetrovanie vo veci, pretože podľa orgánov činných v trestnom konám vyšetrenie jeho duševného stavu je podstatnou okolnosťou dôležitou pre objasnenie skutkového stavu veci, najmä pokiaľ je obvinený trestne stíhaný pre obzvlášť závažný zločin z kategórie drogových trestných činov, ktorá povinnosť vyplýva z ustan. § 2 ods. 10 Tr. poriadku. Preto predĺženie vyšetrovania v dôsledku správania obvineného nemožno pripísať na vrub orgánov činných v trestnom konaní. ...

... Sudca pre prípravné konanie totiž nevzal do úvahy tú skutočnosť, že prokurátor spolu so žiadosťou obvineného o prepustenie z väzby predložil aj návrh na predĺženie lehoty väzby, o ktorom rozhodnuté bolo. Podľa názoru sťažnostného súdu za nečinnosť prokurátora v konaní o väzbe by sa mohla posúdiť uvedená doba od 15.8.2012 do 10.9.2012 iba vtedy, ak by prokurátor predložil súdu žiadosť obvineného spolu s jeho stanoviskom, že žiadosti obvineného nevyhovuje. Táto situácia však nenastala, keďže prokurátor v rámci výkonu dozoru nad prípravným konaním usúdil, že podá návrh na predĺženie lehoty väzby, v dôsledku ktorého úkonu musel preskúmať doposiaľ zaobstaranú dôkaznú situáciu a posúdiť zákonnú dôvodnosť ďalšieho trvania väzby obvineného. ...

S poukazom na uvedené zistenia sťažnostný súd uzavrel, že zákonné podmienky pre predĺženie lehoty väzby u obvineného M. M. sú splnené v rozsahu požadovanom navrhovateľom. Ak sa berie do úvahy to, že bude nutné pristúpiť k vyšetreniu duševného stavu obvineného pozorovaním v ústave, čo je tiež jednou z možností zaobstarať dôkaz, je potrebné prihliadať na čas, ktorý si vyžaduje takéto vyšetrenie duševného stavu, a v rámci toho posudzovať dobu predĺženia lehoty väzby. S poukazom na uvedené preto návrh prokurátora predĺžiť lehotu väzby do 16.02.2013 je akceptovateľným a zodpovedajúcim tomuto štádiu vyšetrovania, pričom treba mať na zreteli i povinnosť vyplývajúcu z § 76 ods. 2 Tr. poriadku podať obžalobu najmenej dvadsať pracovných dní pred uplynutím základnej lehoty väzby alebo predĺženej lehoty väzby.

V podstate z týchto dôvodov sťažnostný súd sťažnosť prokurátora vyhodnotil ako dôvodnú a na jej podklade zrušil napadnuté uznesenie v celom rozsahu a rozhodol sám tak, že žiadosť obvineného o prepustenie z väzby zamietol a vyhovel návrhu prokurátora na predĺženie lehoty väzby do 16.02.2013.“

Ústavný súd považuje dôvody uvedené krajským súdom za dostatočné v rozsahu uplatnených námietok sťažovateľa. Rozhodnutie krajského súdu je dostatočne zdôvodnené, nie je svojvoľné ani arbitrárne.

Vzhľadom na to, že sťažovateľ namieta nielen porušenie základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, ale aj práva na slobodu podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, ústavný súd poukazuje na ustálenú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej pre počiatočné štádium väzby postačuje existencia, resp. trvanie dôvodného podozrenia, že zadržaná osoba spáchala trestný čin, pretože práve toto sa považuje za conditio sine qua non zákonnosti väzby. Po uplynutí určitého času však splnenie tejto podmienky nestačí a treba zisťovať, či sú dané aj iné dôvody ospravedlňujúce pozbavenie slobody a či sú relevantné a dostačujúce. Môže ísť o dôvody, ktoré sú uvedené v čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru, alebo tie, ktoré vyplývajú z vnútroštátneho zákonodarstva (mutatis mutandis Toth c. Rakúsko z 12. decembra 1991).

Vzhľadom na to, že sťažovateľ v podstate namieta nedostatok dôvodnej obavy z pokračovania v trestnej činnosti, je už na prvý pohľad zrejmé, že na základe týchto sťažnostných tvrdení v danom prípade nemohlo dôjsť k porušeniu čl. 5 ods. 1 dohovoru.

Berúc do úvahy všetky uvedené skutočnosti ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. decembra 2012